

**Introductorium magne ar-
tis generalis reuerendissimi
doctoris illuminati magistri
Raymundi Lullij ad omnes
scientias ytilissimum.**

Introductorium magistri Raymundi Lullij

Incipit introductorium magne artis generalis reuerendissimi doctoris illuminati Magistri Raymundi Lullij ad omnes scientias.

Quoniam omnis scientia est ex vniuersalibus: vtpervniuersalia sciamus ad particularia descendere et de ipis reddere rationem propter hoc sequuntur vniuersalia infra scripta: vt intellectus per ipa ad intelligendum in materijs pluribus valeat exaltari: principia artis generalis sunt. ix. et regule etiam sunt. ix. velut in tabula sequenti apparet.

Principia transcendentia

B Bonitas
L Magnitudo.
D Eternitas.
E potestas.
S Sapientia.
Voluntas.
Virtus.
Veritas.
Gloria.

Questiones.

Utrum.
Quid.
De quo.
Quare.
Quantum.
Quale.
Quando.
Ubi.
Quomodo.

Subiecta.

Deus.
Angelus.
Celum.
Homo.
Imaginativa.
Sensitiva.
Vegetativa.
Elementativa.
Instrumentativa.

Principia instrumentalia.

Differentia.
Concordantia.
Contrarietas.
Principium.
Medium.
Finis.
Maioritas.
Equalitas.
Minoritas.

Regule.

Possibilitas.
Quiditas.
Materialitas.
Formalitas.
Quantitas.
Qualitas.
Temporalitas.
Localitas.
Modalitas et instrumentalitas.

Virtutes.

Iustitia.
Prudentia.
Fortitudo.
Temperantia.
Fides.
Spes.
Charitas.
Patientia.
Pietas.

Introductorium magne artis generalis

Cautia
 Avaritia.
 Gula.
 Luxuria.
 Superbia.
 Accidia.
 Invidia.
 Ira.
 Mendacium.
 Inconstantia.

Conposita principiorum
 transcendentium.
 Malitia.
 Pravitas.
 Privatio boni.
 Impotentia.
 Ignorantia.
 Odibilitas.
 Vitium.
 Falsitas.
 Pena.

Conposita virtutum.
 Iniustitia.
 Imprudentia.
 Debilitas.
 Distemperantia.
 Infidelitas.
 Desperatio.
 Odium proximi.
 Impatientia.
 Impietas.

Conposita vitiorum.
 Liberalitas.
 Sobrietas.
 Continentia.
 Obedientia.
 Feruor agendi bonum.
 Amor proximi.
 Suavitas.
 Verum testimonium.
 Quies.

Conposita principiorum
 instrumentalium.
 Confusio.
 Discordantia.
 Concordantium mala.
 Scium.
 Vacuum.
 Inquies.
 Minoritas mali.
 Inequalitas.
 Maioritas mali seu culpe.

Conposita oppositorum vitiorum
 prodigalitas.
 Insobrietas.
 Incontinentia.
 Inobedientia.
 Male agens corde.
 Odium proximi.
 Bixatio.
 Contradictio mentis.
 Inquies anxietatis.

b Bonitas est ens ratione cuius bonum agit bonum: et sic bonus est esse et malum non esse

c Magnitudo est ens ratione cuius bonitas siue duratio sunt ambien-
 tis extremitatis essendi magister.

d Eternitas siue duratio est ens ratione cuius bonitas magnitudo et duratio.

e Potestas est ens ratione cuius bonitas magnitudo et duratio possunt exi-
 stere et agere.

f Sapientia est ens ratione cuius sapiens intelligit.

g Voluntas: est ens ratione cuius bonitas: magnitudo et duratio sunt volubilia.

h Virtus est origo unionis bonitatis magnitudinis in uno bono magno et duratio.

i Veritas est illud quod est verum de bonitate magnitudine et duratio.

k Gloria est propria delectatio in qua bonitas magnitudo et duratio quiescunt.

Raymundi Lullij.

Differentia est proprietas ratione cuius bonitas potestas &c. sunt rationes clare & inconfuse.

Concordantia est id rōne cuius bonitas voluntas &c. in vno & in pluribus concordant.

Contrarietas est quorūdam mutua resistentia ppter diuersos fines.

Prinzipium est id qđ se h̄abet ad omnia ratione alicuius proprietatis prioritatis.

Medium est ip̄m subiectum per quod finis influit principio et principium refluit fini sapiens naturā vtriusq̄.

Sinis est id in quo principium quiescit.

Maioritas est imago immensitatis bonitatis magnitudinis.

Equalitas est ip̄m subiectus in quo finis concordantie bonitatis potestatis &c. quiescit.

Minoritas est ens circa nihil.

Species questionum.

U trum.	Dubitatio. Affirmatio. Negatio.	Q uātum.	Continue. Discrete.
----------------	---------------------------------------	-----------------	------------------------

Q uid.	Est in se. Habet in se. Est in alio. Habet in alio.	Q uale.	Proprie. Appropriate.
---------------	--	----------------	--------------------------

Q uādo.	figt litteras	E	D
		I	K

D e quo.	Primitiue. Materialiter. Possessiuē.	U bi.	figt litteras
		E	D
		I	K

Q uare.	Formaliter. Finaliter.		
----------------	---------------------------	--	--

Q uō.	1 Est pars. 2 Pars est in parte. 3 Partes sunt in toto & econuerso.		
--------------	---	--	--

Totum transmittit extra se.
suā similitudinē & suarū partiū.

Et

C ū quo.	1 Est pars. 2 Pars est in parte. 3 Partes sunt in toto & econuerso. Totum transmittit extra se suā similitudinē & suarū partiū.		
-----------------	--	--	--

Introductorium magne artis generalis

Species principiorum instantialium.

Differentia.	Inter.	(sensuale et sensibile.
Concordantia.		(sensuale et intellectuale.
Contrarietas.		(intellectuale et intellectuale.
Principium.		(Causa. (Quantitas. (Tempus.
Medium.		(Coniunctionis. (Mensurationis. (Extremitatum.
Finis.		(Perfectionis. (Terminationis. (Privationis.
Maioritas.	Inter.	(substantiam et substantiam.
Equalitas.		(substantiam et accidens.
Minoritas.		(accidens et accidens.

(Sensuale dicitur illud ens quod sentit vel potest sentiri per sensus scilicet videndo/audiendo. item sicut lapis et arbor et quilibet res.

(Intellectuale est illud ens quod est spirituale natura: sicut deus/angelus/anima rationalis etc.

(Causa est principium per cuius operationem sequitur causatus quod est eius effectus.

(Effectus dicitur illud causatum quod deductum est in esse per operationem cause.

(Causa efficiens est illud agens quod efficit seu producit effectus: sicut deus qui mundum creavit etc.

(Causa materialis est illa ex qua res est secundarie: sicut corpus in homine/ferrum in cultello.

(Causa formalis est illa per quam res principaliter existit et per illam in suo esse conservatur/sicut anima rationalis in homine: et vegetativa in arbore etc.

(Causa finalis est illa propter quam res principaliter fit seu effecta est: sicut deus qui est causa finalis cuiuslibet creature et habitare domus etc.

(Substantia est id quod existit per se et in se: sicut deus/angelus/homo etc.

(Accidens est id quod non existit per se nec in se: sicut albedo/sanitas/virtus/vitium/scientia. et sunt novem genera accidentium: scilicet quantitatis/et qualitatis etc.

(Quantitas est accidens per quod entia sunt quantificata finita et terminata etc.

Raymundi Lullij.

Qualitas est accidēs p quod entia sunt qualia seu determinata sicut qualitas grammatica.

Relatio est illud accidēs p quod vnū ens respicit aliud de necessitate: vt relatio magistri ad discipulū: patris ad filium.

Actio ē opatio agēt sup passum vt dñs sup vasallū martell⁹ fr̄ clauū.

Passio est operatio patientis sub agenti/vt calefacti sub calefaciēte.

Habitus est accidēs de quo subiectum induitur. vt albedo in albo / scientia in sciente.

Situs est debita et ordinata positio partiū in toto et econuerso vt rectum in parietib⁹ et tignū in domo.

Tēpus ē accidēs in quo entia nomē principiant: vt tempus mundi.

Locus ē accidēs p quod entia collocantur et continentur quādam in alijs / vt locus quē h³ quilibet substantia corporea.

Mediū iunctiōis ē illud quod diuersa coniungit ad vnū sic clau⁹ duos postes.

Mediū mēsuratiōis ē illud p quod equalia vel inequalia mēsurantur vt punctū circuli alie partes circuli etc.

Mediū extremitatū est illud quod existit inter extrema: vt paries inter tectum et fundamentum.

Finis pfectiōis dī ill' ē in quā res pfectitur siue illud ppter quod res facta ē finaliter: sicut de⁹ qui est perfectio hoīs et homo suarū partium.

Finis terminationis dicitur terminus rei: vt termin⁹ regni cap⁹ etc.

Finis priuationis dī nō esse in quā res deuenit siue nō esse in quo suus esse desinit naturalr moraliter vel artificialr vt mors pctm̄ disruptio etc.

De nouē subiectis generalib⁹.
Duē subiecta generalia aſidicta debēt tractari cū quatuor cōditionib⁹: scz cū diffinitōe dīa cōcordantia et maiortate. Cū diffinitōe vi-

delz vt quodlibet subiectū habeat suam propriā diffinitionē cum qua cognoscat et differat a quocūq; alio.

Cū differētia videlz q̄ differentia q̄ est inter vnū subiectū et aliud cōseruetur Cū maiortate v³ scōm q̄ vnū subiectū est alt⁹ et nobili⁹ q̄ aliud tribuantur sibi altiora et nobiliora principia et diffinitiones regule et species earum sequendo et cōseruando diffinitionem differentiam concordantiam et maiortatem: vt predictum est.

In entibus irrationabilibus sensualibus loco sapientie ponitur instinctus loco voluntatis appetitus et pro gl^a delectatio / loco memorie recolitus.

De primo subiecto quod est deus.
Deus est illud ens in quo bonitas / magnitudo / eternitas etc. sue dignitates lū vnū idē nūero. et deus est illud ens quod habet in se oē pplementū et nullo indiget extra se. Deus est bonitas / magnitudo eternitas etc. sue dignitates absq; cōtrarietate maiortate et minoritate.

De deo potest homo tractare p decem questiones generales quendo seu iuestigādo / vtrū deus / quid deus / de quo de⁹ etc. sequēdo quatuor conditiones p̄dictas affirmādo in deo oēm pfectionē et negādo seu remouēdo omnem defectum.

De angelis.

Angelus est substantia intellectualis creata deo filio: natura et simplicitate q̄ alia creatura. in angelo est essentialis et naturalis bonitas magnitudo duratio etc. excepta quietate. Et potest tractari p decem quōstiones quendo vtrū angel⁹. Quid angelus etc. sequēdo quatuor conditiones iam dictas.

Introductorium magne artis generalis

De celo.

Quod est illud corpus quod habet magis extensam magnitudinem quam aliud corpus.

Celum habet essentialem bonitatem magnitudinem / instinctum / appetitum / delectamentum etc. absque contrarietate. Et potest tractari per decem questiones querendo. utrum celum etc. sequendo quattuor conditiones antedictas.

De homine.

Homo est substantia sensualis et intellectualis vel est animal hominificans vel cui proprie competit hominificare: homo habet naturalem et essentialem bonitatem et magnitudinem etc. dupliciter scilicet sensualem et intellectualem: quia est compositus ex anima rationali et corpore. Et est anima rationalis forma intellectualis informans ipsum corpus hominis dans sibi humanum esse et conservans illud in humana specie. Et habet essentialiter tres potentias. scilicet memoriā / intellectum et voluntatem: cum quibus agit quicquid agit. Et hominis corpus constitutum est ex elementariā vegetativa / sensitiva / imaginativa / motum ad suas operationes per formam predictam. Et potest tractari per decem questiones inuestigando de homine per utrum quid / de quo etc. sequendo conditiones iam dictas.

De imaginativa.

Imaginativa est potentia siue pars animalis per quam ipsum animal imaginatur illa que fuerunt sibi corporalibus sensibus presentata. et habet essentialē et naturalem bonitatem / magnitudinem / instinctum / appetitum delectationem etc. absque essentiali contrarietate. Et habet tres po-

tentias sibi coessentialēs scilicet instinctivā appetitivā recollectivā. Et potest cognosci querendo de ipsa per utrum: quid: de quo etc. sequendo quattuor conditiones supradictas.

De sensitiva.

Sensitiva est potentia cum qua animal sentit sensibilia scilicet visibilia audibilia etc. Et habet essentialē et naturalem bonitatem magnitudinem etc. et potest cognosci querendo de ipsa per utrum. quid: de quo etc. Et habet sex sensus particulares scilicet visum: auditum: gustum: tactum: odoratum et affatum: in quibus ipsa diversificatur et sicut sua principia essentialia et sua particularia debent cum quattuor conditionibus tractari.

De vegetativa.

Vegetativa est potentia per quam fit naturaliter transmutatio de una substantia in aliam sicut de pluvia in plantas et de cibo in carne etc. Et habet essentialē et naturalem bonitatem magnitudinem: instinctum appetitum delectationem etc. siue essentiali quietate. habet etiam quattuor potentias cum quibus naturaliter operatur scilicet appetitivā per quam appetit attrahere ad subiectum: per retentivā retinet per digestivā digerit retentivam. per expulsiivā expellit hoc quod subiecto non competit. Et potest tractari de ipsa cum decem questionibus scilicet. utrum: quid. etc. sequendo quattuor conditiones predictas

De elementariā.

Elementariā est ens naturalē seu potentia in elementatis: per quam elementa intrans compositiōnem et existunt ut agant in ipsis elementatis quod de ipsis componuntur. Elementa sunt quattuor scilicet ignis: aer: aqua: terra. Ignis calidus et siccus

Raymundi lullij.

leuis lucidus. Aer humidus calidus
leuis dyaphanus. Aqua poderosa
frigida humida alba. Terra sicca et
frigida poderosa nigra. Elementa
tota habent bonitatem magnitudinem
et cum proprietate ratione elementorum que
sunt propria per suas qualitates pro-
prias et appropriatas. Potest investi-
gari per decem questiones generales scilicet
vtrum: quid: de quo. et sic de quolibet
elementum quorum quodlibet habet
suam propriam essentialem ac naturalem bo-
nitatem magnitudinem et cetera. Et potest tra-
ctari cum decem questionibus generalibus
sequendo quatuor conditiones predictas.

De instrumentatiua.

Instrumentatiua est potentia siue
habitus per quas fiunt opera non
naturalia sicut artificialia et hominum. et
pertinet tres species scilicet moralitates/
artes liberales et scientias alias: et
artes mechanicas. In instrumentati-
ua est bonitas magnitudo et cetera. suo
modo in generali: et quolibet suarum spe-
cierum habet bonitatem magnitudinem
et cetera. differentiam ab alia secundum quod sunt diffe-
rentes inter se. De instrumentatiua ge-
neraliter et specialiter tractat aristoteles ge-
neralis cum decem questionibus. et hoc
idem de speciebus: quia in ipsa et sub ipsa
continentur: et etiam de quolibet conten-
to sub quolibet regulando semper qua-
tuor conditiones generales supradic-
tas que sunt definitio: differentia:
concordantia et maioritas.

De virtutibus.

Iustitia est virtus per quam iustus
reddit unicuique quod suum est: scilicet
deo sibi ipsi et proximo suo.
Prudentia est virtus per quam prudenter
agit eligendo euitando et preuidendo.
Eligendo scilicet bonum et citius magis

bonum et euitando malum et citius magis
malum: prouidendo scilicet circa possibili-
a et impossibilia: vtilia et inutilia et cetera.
Fortitudo est virtus cum qua homo
fortis fortificat suam animam contra
vicia: ut virtutes valeat adipisci.
Temperantia est virtus per quam
temperatus suam animam et actus tempe-
rat inter duas extremitates proprias
in quam itate scilicet maius/par/paruum.
Fides est virtus cum qua homo cre-
dit id esse verum quod non sentit neque
intelligit et cum qua ascendere po-
test ad intelligendum supra suas vires
naturales cum respectu totius hominis.
Spes est virtus per quam sperans sperat a
deo auxiliu/veniam ac premiū vtilitatis.
Charitas est virtus cum qua vo-
luntas ascendit ad diligendum deum
et primum suum supra posse suum natura-
le. Vel sic. Charitas est virtus per quam
charitativus diligit deum supra omnia: seipsum
primum equaliter in deo et propter deum.
Patientia est virtus cum qua homo suffert
passionem in pace et absque ira cordis.
Patientia est habitus cum quo pa-
tiens vincit et non vincitur.
Pietas est virtus cum qua volun-
tas mouet se ad habendum dolorem de
languoribus proximi sui.
Pietas est habitus cum quo pius
dolet de dolore proximi sui.

Definitiones vitiorum.

Avaritia est vitium deuians bo-
na a fine propter quem creata sunt.
Avaritia est vitium cum quo bona a
suo fine deuiantur qui est seruire ho-
mini iuste prudenter et cetera.
Gula est vitium quod sepius priuat
abstinentiam et temperantiam quam aliquod vi-
tium aliud: ideo est peccatum per quod homi-
nes plus moriuntur quam per aliud peccatum.
Gula est vitium per quod gulosus
de se priuat abstinentiam et tempe-

Introductorium magne artis generalis.

rantiã per minus comedere et bibe-
re et imoderatũ appetitũ iporũ.

Luxuria est vitium per quod ho-
mo vitatur suis potẽtijs indebite cõ-
tra cõgruitatẽ ptinente.

Luxuria est vitium cũ quo luxurio-
sus deuiat carnales copulã ab ordi-
ne et finali intentione ppter q̃s sũt.

Superbia est vitium cũ quo hoies
appetũt honores q̃ eis nõ cõueniũt.

Accidia est habitus cum quo ac-
cidiosus pigritiam habet in facien-
do bonum et euitando malum et ha-
bet placitum de malo aliorum: et tri-
stitiam de eorum prosperitate.

Inuidia est vitium per quod inui-
dus iniuste desiderat bona alterius
et habet placitum de malo aliorum
et tristitiam de eorum prosperitate.

Vra est vitium per quod volun-
tas sine deliberatione odit bonum
et diligit malum.

Vra est vitium cum quo iratus li-
gat suam libertatem et deliberatio-
nẽ contra refrenatam voluntatẽ re-
gulatam sub patientia et ppter hoc
desiderat malũ et odit bonum.

Mendacium est vitium cum quo
mendax false et vitiose quod habet
in mente profert ore.

Inconstancia est vitium cuius quo
iustas multas variabilis est.

Sequuntur centũ forme.

Entitas.
Essentia.
Unitas.
Pluralitas.
Abstractum.
Concretum.
Natura.
Genus.
Species.
Dispositio.
Propositio.

Intentio.
Instans.
Intensitas.
Extensitas.
Continuitas.
Contiguitas.
Hyle siue chaos.
Indiuiduitas.
Simplicitas.
Compositio.
Forma.
Materia.
Corpus.
Rectitudines.
Punctus.
Linea.
Sphaera.
Ratio.
Vacuum.
Aniuersale.
Particulare.
Proprietas.
Translatio.
Alteratio.
Generatio.
Angulus
Figura.
Triangulus.
Quadrangulus.
Circulus.
Superficies.
Instinctus.
Appetitus.
Motus.
Corruptio.
Priuatio.
Infinitas.
Comprehensio.
Capacitas.
Existencia.
Potentia.
Obiectum.
Actus.
Immobilitas.
Successio.
Attractio.

Raymundi Lullij.

Receptio.
Significatio.
Aouitas.
Monstruitas.
Color.
Ambra.
Necessitas.
Contingens.
Fortuna.
Occasio.
Diffinitio.
Questio.
Obstinatio.
Opinio.
Suppositio.
Demonstratio.
Punctus transcendens.
ydea.
Predestinatio.
Predicatio.
Libertas.
Creatio.
Misericordia.
Crimina.
Scientia.
Scientia.
Ars mechanica.
Ars liberalis.
Ars moralis.
Ars generalis.
Theologia.
Philosophia.
Astrologia.
Geometria.
Musica.
Rhetorica.
Logica.
Grammatica.
Medicina.
Moralitas.
Ius.
Militia.
Politica.

Diffinitiones centum
formarum.

Entitas est illud per quod ens est ens et
pducit siue agit ens ita sicut bonitas
est id per quod bonum est bonum. et agit bonum

Essentia est illud per quod est esse
sicut per humanitatem est homo et
per entitatem est ens.

Anitas est ens per quod unum
est unum et agit seu pducit unum.

Pluralitas est rerum aggrega-
tio aliquo modo diuersarum.

Abstractum est essentia rerum si-
cut albedo albi.

Concretum est ens in quo sustenta-
tur abstractum quod est sua essentia.

Natura est principium per quod
entia naturalia producuntur natu-
raliter. est duplex natura scilicet natu-
ras: ut deus: et natura naturata: ut
creatura: ideo de natura tractandum
est differenter secundum quod diuersificatur
per diuersa subiecta.

Genus est ens quod predicatur de
pluribus differentibus specie sicut
lapis qui predicatur de marmore/
rubisso/saphiro et animal de homine
boue/leone et cetera.

Species est quod predicatur de plu-
ribus differentibus numero sicut
homo de petro et cetera.

Dispositio est priuatio alicuius rei
ratione cuius ipsa res disponitur ad
aliquem finem: sicut disponere mate-
riam naturalē vel artificialē ad formam

Proportio est ordo graduum ad
vnam rem sicut elementa.

Intentio est actus per quem entia se
habet ad operandum ratione alicuius finis na-
turalis/artificialis vel rationalis. et est
duplex scilicet prima et secunda. prima respi-
cit finem.

Instans est principium et terminus
temporalis.

Intensitas est propinquitas sim-
plici quam compositum ut ignis simplex.

Extensitas per contrarium ut ignis
intrans elementa.

Introductoriū magne artis generalis

Cōfignitas est actus coniunctōis rerū in extremitatib⁹: sicut ossa ⁊ caro in corpore.

Continuitas est mixtio partium quarū quedā sunt in alijs sicut elementa in elementato.

Chaos siue yle est corpus primū existens principiū oim rerū generabiliū ⁊ corruptibiliū. Et est corpus ex vniuersali forma et prima materia constitutum.

CIndividuū est ens q̄ p̄dicat de vno tm̄ sicut petr⁹ de seip̄o et distat plus a genere q̄ species.

Csimplicitas est ens per qd̄ entia sunt simplicia ideo q̄ nō sunt p̄stituta de plurib⁹ essentijs: vt deus q̄ est ens simplex ⁊ supremū in simplicitate. eo q̄ est vna sola essentia q̄ est ip̄amet sua bonitas: magnitudo ⁊c. Pura simplicitas in creaturis aliquid dicit̄ simplex in quo est vnū p̄ suū numerū vel per respectū alteri⁹ sicut angelus: aīa: ignis: simplex.

Compositio est aggregatio plurīū essentiarū in aliquo esse p̄posito: ex multis sicut homo qui est cōpositus ex corpore ⁊ ala rationali ⁊ sicut elementatū de quattuor elementis et suba creata de materia ⁊ forma.

Cforma est principiū essentiale p̄ quam maxime consistit actio.

Cmateria est principiū essentiale cui p̄prie cōpetit passio ⁊ rōne ip̄ius substantia cōposita est passiva.

Corpus est substantia habēs longitudinē ⁊ p̄funditatem ⁊ p̄funditatem: sicut lapis: arbor ⁊c.

CSex sunt rectitudines corporū scz sursus/deorsus/añ/retro/dextrorsum/sinistrorsum.

Cpunct⁹ est minima pars corporis.

Clinea est quedā lōgitudō extracta cōposita ex plurib⁹ p̄ctis p̄tinuis cui⁹ extremitates sunt duo puncta.

CSpecies est locus p̄prie quē ap-

petit quodlibet elementum: vt ignis sursus/terra deorsus. Celestis sphaera dicitur circulus in quo sunt sita signa ⁊ planete.

CRatio est lumē intellectus ad cognoscendū rerum realitates.

Cvacuū est illud obiectū in q̄ non cōsideratur aliqua entitas. Plenū econuerso.

Cuniuersale est illud ens qd̄ in se p̄tinet multa particularia. Particulare ecōtra.

Cproprietas est ens cū quo agēs specificē agit: sicut aīa: planta.

Ctrāslatio est actus naturaliter i trās lato denudata forma antiqua ⁊ induta forma noua.

Calteratio est mutatio de vna q̄litate in aliā remanēte suba eadē: sicut vinū in acetū/sanitas in egritudine/virtus in vitium.

Cgeneratio est naturalis opatio: per quā hoc quod est in potētia naturaliter existit in actu causādo nouam formam.

Cangulus est pars figure in quo termini linearū participant acute vel recte.

Cfigura ē accidēs p̄stitutū ex situ linearū ⁊ habitu superficie seu color.

Cfigure ḡnales sunt tres scz triangularis/quadrāgularis/ ⁊ circularis.

CTriāgularis est figura q̄ h̄z tres angulos acutos trib⁹ lineis p̄tēos.

CQuadrāgularis ē figura quattuor habens angulos rectos siue obliquos quattuor lineis contentos.

Ccirculus est figura vnica linea circulari contenta.

Csuperficies ē superior corporis extremitas in qua apparet ip̄ius color.

Cinstinctus est principūz per qd̄ entia naturalia regulātur ad suas opationes naturales s̄m specie suā ⁊ naturam: sicut ignis/animal. ⁊ est similitudo intellectus.

Raymundi Lullij.

Appetitus est principium per quod entia naturalia appetunt hoc quod eis competit secundum suam naturam: ut ignis: ascendere: homo bibere comedere: et est similitudo voluntatis.

Motus est principium per quod entia motiva mouentur mobilia ad aliquem finem. et est duplex scilicet naturalis et artificialis seu violentus motus. Naturales sunt sex scilicet generatio/ corruptio/ augmentatio/ diminutio/ alteratio/ et loci mutatio.

Corruptio est opus naturale per quod id quod est in actu est in priuatione corrumendo formam antiquam scilicet illam per quam corruptum erat in suo actuali esse.

Priuationo est medium inter generationem et corruptionem per quod transit esse cum non esse. hec tria principia generalia sunt in tribus quibus sustentatur cursus nature in generalibus et corruptibilibus scilicet in elementis vegetabilibus et animalibus.

Infinitas est ens absque termino et mensura. Et est triplex scilicet magnitudine duratione et numero. Infinitas magnitudinis est imensitas. Infinitas durationis est eternitas. Infinitas numeri est quo ad numerantem quod non attingit terminum numeri sed ipsa res numerata habeat finitum numerum.

Comprehensio est similitudo finitatis et apprehensio sicut gustus qui cum gustat apprehendit mare salsum.

Capacitas est forma per quam capax potest comprehendere et attingere entia comprehensibilia per ipsum.

Existentia est essentia entis quod existit. Agentia est esse agendi: scilicet agere est actus existentis: sicut calefacere calidum: bene facere bonum.

Potentia est id quod cum suo actu se habet ad obiectum: sicut visus cum videre/ auditus cum audire. et sunt in homine decem potentie naturales: scilicet auditus/ visus/ gustus/ tactus/ odoratus/ affatus/ imaginatio/ memoria/ intellectus et vo-

luntas quibus consequenter correspondetur decem modis obiectorum. Alio modo sumitur potentia per se quod nodum est: sed potest esse: ut scientia in intellectu. fructus in arboribus.

Obiectum est illud ens quod est apprehensum per potentiam sicut sapor per gustum.

Actus est opus potentie cum quo obiectum assumitur a potentia ut videre visus: sicut actus est duplex. primo quod ens est in esse. secundo pro agere ipsius.

Immobilitas est proprietas entis immobilis que nullus habet appetitum ad se mouendum sicut deus qui est ens immobile cum sit ens eternum et infinitum in se habens suam perfectionem eternam et infinite.

Successio est commutatio de vno in aliud per motum.

Atractio est actus potentie que attrahere appetit aliquid secundum suam naturam et proprietatem attrahentis et attracti: ut magnes ferrum. tiriaca venenum.

Receptio attractionem sequitur relative.

Significatio est reuelatio secretorum. cum signo demonstratorum.

Nouitas est ens per quod subiectum habituatur nouis habitibus vel noua quantitate.

Mostruitas est deuiatio motus nature a principio ad finem per superabundantiam aut magnam indigentiam: ut sextus digitus vel quattuor terminum. et inde dicitur monstrum.

Color est habitus per figuram contentam et sunt quattuor colores generales: scilicet lucidus: dyaphanitas: albedo: nigredo.

Ambra est habitus priuatius lucis vel luminis: et est habitus aeris per oppositum terre denigratus.

Necessitas est illud ens quod aliter esse non potest. Necessarium est quod nullo modo euitari potest.

Contingens est veniens absque necessitate: et est duplex. scilicet simplex et

Introductorium magne artis generalis

necessarium. Contingens simplex est quod nullomodo necessitas est: sicut esse fabrum. Contingens necessarium est alicuius duorum contradictorium futura necessitas: ut petrum saluari vel damnari.

Fortuna est accidens inuentus sine intentione fortunati.

Occasio est ens quod intentione habet ad ea que accidere possunt: ut homo ponens lignum in ignem: ut comburatur est occasio combustionis: medicus sanitatis.

Diffinitio est certa et expressa rei et suarum proprietatum manifestatio.

Questio est ignota petitio per quam potentie anime extant ut in suis actibus requiescant. et fit decem modis in questionali: scilicet per utrum: quid de quo: quare: quantum: qualem: quoniam: ubi quomodo: cum quo.

Obstinatio est nimia actio memorie et voluntatis circa obiectum per quam intellectus stat firmatus per falsam affirmationem contra veram negationem sicut de vitio et amore.

Opinio est suppositio seu credulitas alicuius rei cum dubitatione.

Suppositio est quedam confusio constituta de possibilitate affirmationis et sue proprie negationis ut veritas inuestigando possit inueniri.

Demonstratio est manifestatio ignoti per notum aut minus notum per magis notum. Et fit tripliciter scilicet per quid siue per causam: per quia siue per effectum et per equiparentiam. primo sicut sol est igitur dies est. secundo dies est: igitur sol est. tertio sicut diuina bonitas est infinita et eterna igitur diuina potestas homo est: quia dei bonitas et hominis sunt equales. Vel demonstratio est necessaria seu consequens apprehensio alicuius particularis positionis vel priuationis proueniens ex necessaria vel conuenienti positione seu ex impossibili priuatione diffinitionum et proprietatum

universalem principiorum et distinctionum et regulam artis generalis.

Predicatio est ars cum qua predicator informat populum ad habendos bonos mores et euitandum malos.

Punctus transcendens est instrumentum humani intellectus cum quo attingit suum obiectum iuxta naturas potentiarum inferiorum et attingit supernum obiectum supra suam naturam.

Vel punctus transcendens est altitudo seu difficultas realitatis obiecti implicans in potentia contradictionem eo quod ipsa potentia de natura sui cum penitus attingere non potest.

Idea in deo est ens siue obiectum eternaliter per diuinam sapientiam de rebus producendis in tempore: et hec idea in deo est ipsemet deus. idea in tempore est similitudo eterne ydee et talis idea siue similitudo in creatura est creata.

Predestinatio in diuina sapientia est actus qui intelligit homines eternaliter electos cum iustitia ad saluationem: et hec predestinatio in deo est idea que est deus. Predestinatio est actus diuine sapientie que intelligit reprobandos cum iustitia ad damnationem est in deo idea deus.

Libertas est proprietas intellectualis data rationali creature ut libere bonum diligat et malum vitet. Liberum arbitrium est id in anima rationali per quod libere se mouet ad bonum vel malum diligendo vel odiendo / accipiendo vel dimittendo. Et est duplex scilicet speculatum quoniam deliberatum faciet vel non: practicum quando electio facta est.

Creatio in eternitate est idea: et quia eternaliter per diuinam sapientiam est scita et per diuinam voluntatem est amata que creatio in eternitate est idea que est deus. Creatio in tempore est productio entis de nihilo. et hec creatura.

Mia est pars culpe et peccati: et mia in eternitate est idea que est deus: sed in predestinato vel misericordiato est creatura.

Raymundi Lullij.

Certa est electio persone sup sua me-
 rita vado bona illis q no meruerit.
Sciētia ē ha z necessaria cogni-
 tio de reb⁹ habita p verū itelligere.
Sciētia gñalis est qdā vñs habi-
 tus stans applicabilis rōne cur⁹ oīa
 scibilia ceteraz sciētiarū sunt ad sciē-
 dū in potētia ipi⁹ intellect⁹ hūanus
 ymaginat⁹ q tripliciter facit scientiā
 in vna scy in b mūdo. pmo p naturā
 sensus et ymaginatiōis. scdo p suaz
 naturā supra suaz ymaginatiōem
Tertio supra suam naturā in na-
 tura z perfectione supremi z sic ra-
 tio hūani intellect⁹ est triplex scdm
 triplicē modū itelligēdi supradictū.
Ars est ordinatio z statutum co-
 gnoscendi finē de quo vult hoc ha-
 bere notitiaz. z habet duas species
 scz artem mechanicā z liberalem.
Ars mechanica est modus lucra-
 tiuus manualis ad prebendū subie-
 ctum vite corporalis.
Ars liberalis est quidaz modus
 sciēdi per quez intellectus attingit
 ad cloquēdū cōtūitates rez z sunt se-
 prem: scz grāmatica / logica / rhetori-
 ca / musica / geometria / arismetica /
 astrologia.
Ars moralis est modus ordinā-
 di potētias apprehēdēdi p multitu-
 dinē suoz actionū z notificationez.
Ars generalis est vniuersale sta-
 tus oībus scientijs per sua primiti-
 ua z gñalia principia in qbus vnita-
 tes illarū pntate relucet. Itēz ars
 generalis est quoddā dei donum vt
 sit hūano intellectui generale instru-
 mētū necessario ad cognoscendū ve-
 ritates entū in quib⁹ quiescat vt ab
 opinioib⁹ z errorib⁹ perverū intel-
 ligere sit remotus.
Theologia est sciētia hūanū in-
 tellectū z volūtātē preparans ad co-
 gnoscēdū z diligēdū dñm deū nīm.
Probia ē sciētia p quā intellect⁹ il-

luminat ad cognoscēdū primā cām
 p cui⁹ effectū opa secreta phoz na-
 turalia vel moralia cognoscimus.
Astrologia ē scia ad cognoscēdū
 vtutes z mor⁹ qd celū hz in iferiozi-
 bus corpib⁹ elemētatis fm naturā
 corpoz supioz. i. signoz z planetaz
Geometria ē ars p quā hī doctri-
 na ad mēsurādū lineas / āgulos / z fi-
 guras z rez corporaliū lōgitudines z
 amplitudines pfunditates.
Arismetica est ars inuēta ad nu-
 merandū multas vnitates.
Musica ē ars ad ordinādū plu-
 res voces p cordātes in vno cantu.
Rhetorica est ars ordinandi ver-
 ba pulchre z ornate.
Logica est ars docēs discernere
 verum a falso.
Gramatica est ars docēs loq: p-
 nūciare z scribere cōgrue z recte.
Medicina ē sciētia sanitatē docēs
 pseruare aut lapsa reducere fm pos-
 sibilitatē nature in corpe sensato.
Moralitas ē hī⁹ extra naturaz p
 quā qd disposit⁹ ē ad agēdū bonum
 vel malū p virtutes aut vitia.
Ius ē tribuere vnicuiqz qd suū ē.
Militia ē habit⁹ cū q miles iuuat
 pncipē suū vt possit sustinē iustitiā
Politica ē ars cū q burgēses p-
 curāt vt litatē put licā ciuitatis.
Predicatio ē ars cū q p dicator i
 format pplm ad hūdos bonos mo-
 rez z cuitādum malos.

Sequitur ppria pncipia cuiusli-
 bet scie fm ppriū subiectū z finē.

Et primo de theologia.

Deus ē subiectū i theologia: z
 qd subm eo q oīa q tractat ipa
 theologia dirigūt ad vādū notitiā
 de do. Finis theologie ē deū cog-
 scere z amare hōrare laudare z sibi fui-
 re z cū ipa theologia vt vtutib⁹ z vi-
 tia ad ppetuā bñtudine psequēdā.

Introductorium magne artis generalis

principia theologie sunt essentia diuina: vita: dignitates: actus: forma: relatio/ oratio actio. articuli precepta expositio: prima intentio: scilicet intentio.

De philosophia.

Dilectatio sciendi est subiectum in philosophia: finis cognoscere causam primam et secreta. effectum principiorum sunt prima causa/motus intelligentia orbis forma usus materia prima natura elementa simplicia appetitus potentia habitus actus mixtio digestio compositio alteratio.

De diuisione philosophie.

Philosophia diuiditur in tres partes quarum naturalis/alia moralis/alia sermocinalis. naturalis est scientia habitata de rebus naturalibus cuius tres sunt partes scilicet metaphysica/physica/et mathematica.

Metaphysica est scientia de rebus spiritualibus transcendentibus. cuius tres sunt considerationes scilicet diuina/angelica: et rationalis anima.

Physica est scientia de rebus naturalibus inferioribus in elementis et elementatis.

Mathematica est scientia de rebus naturalibus consideratis in quantitate cuius quattuor sunt partes scilicet geometria/astrologia/musica/arismetica. geometria considerat de quantitate immobili in corpore: astrologia de quantitate mobili in corpore celesti.

Arismetica de numero absolute. Musica de numero relato ad sonum.

Moralis philosophia est scientia de rebus moralibus cuius tres sunt partes monastica:yconomica: et politica.

Monastica est scientia de regimine unius in se. yconomica de regimine unius ad plures. politica de regimine plurium ad plures.

Sermocinalis philosophia est scientia consideranda de sermone/cuius tres sunt partes/scilicet grammatica logica et rhetorica. Grammatica de sermone congruo: logica de sermone uero: rhetorica de sermone ornato.

De iure.

Iustitia est subiectum in iure/ finis ut inter gentes sit pax et concordia et ut cum iudicia et honestate deo seruiatur. Principia sunt deum diligere: honeste uiuere: unicuique quod suum est reddere. Deum diligere est principium ad utendum virtutibus et uitia euadendum. unicuique quod suum est reddere est principium ad satisfaciendum ipsi deo de se: sibi de se: proximo suo de se.

Nel principia iuris sunt hec/ forma/materia/ius generale/comune/speciale/naturale/positiuum/canonicum/ciuille/consuetudinale/theoricum/practicum/militare/comparatiuum/antiquum nouum.

De medicina.

Sanitas est subiectum in medicina. finis ut corpus sensatum possit habere suas operationes que sibi conueniunt. principia sunt tria scilicet res naturales/non naturales/extra naturam. Res naturales sunt septem scilicet alimenta: complexionibus: humores: membra: uirtus: operationes: species et quattuor annexa predictis sunt: etas: color: figura: distantia inter masculum et feminum. Non naturales sunt decem scilicet cibibus: aer/potus: sonus: uigilia: exercitium: actio: repletio: inanitio: accidit aie. res extra naturam sunt tres scilicet morbus: causa: accidens.

De geometria.

Quantitas continua immobilis est subiectum in geometria. finis cognoscere longitudes amplitudines

Raymundi Lullij.

z profunditates rerū corpallum. principi-
pia sunt. x. scz punct^o / linea / angul^o /
figura / quātitas / centrū / capacitas
longitudo / amplitudo / pfunditas.

De astronomia.

Quantitas p̄tinua mobilis: seu
Influētia celestis est subiectum
in astronomia: finis cognoscere vir-
tutes z mor^o quos celū h̄z in īferio-
ribus effectiue. principia sunt signa
planete. Signa sunt. xij. aries / th̄ au-
rus / gemini / cancer / leo / virgo / libra
scorpio / sagittari^o / capricorn^o / aq̄-
rius / piscis. Planete sunt. vij. scz sa-
turnus / Jupiter / mars / sol / venus /
mercurius / luna.

De arismetica.

Numer^o absolute est subiectus
in arismetica. finis numeran-
do multas vultates sūmare et ipas
facili^o numero retinere. Principia
sunt paritas īparitas. numeri sunt
tres scz articul^o: digitus: cōpositus.
Species nūeri sunt. x. nūeratio: ad-
ditio: subtractio: mediatio: duplica-
tio: mltiplicatio: diuisio: progressio
radicū extractio: quadrata: z radicū
abstractio cubita.

De musica.

Ad cū concordantia seu melo-
dia est subiectus in musica. fi-
nis p̄cordādo diuersas voces pro-
ducere delectationē in cantu. Prin-
cipia sūt decē scz altitudo: infinitas
mediocritas: longitudo: breuitas:
grossitudo: gracilitas: subrilitas: p̄-
portio: accentus vocaliū z p̄sonatiū

De grammatica.

Congruitas z rectitudo loquē-
di est subiectū in grāmatica. fi-
nis p̄grue z recte loqui p̄nūciare et

scribere. Principia sūt littera: sylla-
ba: oratio: dictio: v̄ octo partes orō-
nis aut cōcordātia sustāniū z a die
ctiui: suppositi: appositi. relatiui et
antecedētis z modi significandi.

De logica.

Argumenta seu argumentati-
ta ratio significatio est subie-
ctū in logica: finis etenī arguēdo ve-
rū z falsū possint iueniri z vnū ab al-
tero discerni. Principia sunt termi-
nus p̄positio.

De rhetorica.

Ordo z pulchritudo verborū ē
subiectū in rhetorica. finis per
verba ordinata ac pulchra mouere
voluntatē audientis ad aliquē finē
desideratus. Principia sunt forma
materia: finis. partes sunt quos scz
inuētio: dispositio: loquutio: memo-
ria: z pronuntiatio.

Cum generalis scientia habeat
principia et questiones ac regulas
generales ad oēs artes z scientias
z ad quodlibet particulare contētū
in ipis z vnitatē artis siue scientie
reuelent in arte gñali sequēdo pro-
cessum ipius sicut p̄ticulare in suo
vniuersali inquirēdo bonitatē ma-
gnitudinē zc z inquirēdo de ipō p̄
vtrū / quid de quo zc. z ideo ipa ars
gñalis ē speculū hūano itellectui ī
quo relucēt z apparēt oīm scibilium
veritates. Finis sciētie speculatiue
est veritas / practice vero opus.

Explicit introductorium ma-
gne artis generalis reuerendissimi
doctoris illuminati magistri Raymū-
di Lullij ad omnes sciētias vtilissi-
mū quod nuperrime in lucem pro-
diit. Anno dñi millesimo. cccc. xv.
die ꝑo. xxvij. mensis Aprilis.

